

Euroopan unionimme – Aika olla rohkea, aika toimia ja aika toteuttaa

Euroopan parlamentin entisten jäsenten (Former Members Association, FMA) yhdistyksen ehdotus Euroopan tulevaisuutta käsittelevälle konferenssille

Tämän ehdotuksen, joka perustuu 22. huhtikuuta, 30. kesäkuuta, 12. lokakuuta ja 7. joulukuuta 2021 pidettyjen kokousten raportteihin ja asiakirjoihin sekä entisten jäsenten yhdistyksen (FMA) ja Euroopan parlamentin jäsenten monipuolisiin puheenvuoroihin, tavoitteena on saavuttaa laaja yksimielisyys FMA:n ja sen Euroopan tulevaisuutta käsittelevän keskusteluryhmän välillä Euroopan tulevaisuutta käsittelevän konferenssin täysistuntoon osallistumisesta.

Tausta

J'ai toujours pensé que l'Europe se ferait dans les crises, et qu'elle serait la somme des solutions qu'on apporterait à ces crises. (Jean Monnet, *Mémoires*, Paris, Fayard, 1976, s. 488)

Nyt kun kriisi on vakava, on entistä tärkeämpää, että Euroopan unioni (EU), jolla on haasteita jäsenvaltioiden ja unionin ulkopuolisten maiden kanssa, pohtii tulevaisuuttaan. Entiset Euroopan parlamentin jäsenet, jotka kokoontuvat yhteen FMA:n yhteydessä, voivat osallistua tietystä näkökulmasta, kun otetaan huomioon heidän **asiantuntemuksensa, kokemuksensa sekä institutionaalinen ja poliittinen muistinsa** ainoasta EU:n toimielimestä, jonka EU:n kansalaiset valitsevat suoraan.

Konferenssi on ainutlaatuinen tilaisuus pohtia ja edistää EU:n tulevaisuutta koskevaa vuoropuhelua avoimesti ja osallistavasti.

Mielestämme konferenssissa olisi keskityttävä laajoihin kysymyksiin, jotka liittyvät Euroopan yhdentymiseen, siihen, miten EU voi olla tehokkaampi, miten se voi

parantaa toimintakykyään ja täyttää kansalaisten odotukset ja miten oikeusvaltioperiaatetta voidaan suojella paremmin sulkematta pois mahdollisuutta, että perustamissopimusta muutetaan. Toivomme myös, että eräät toimielinten väliset kysymykset, kuten niin kutsutun kärkiehdokasjärjestelmän tulevaisuus, ratkaistaan ja että EU:n viimeisimmästä kriisistä eli meneillään olevasta covid-19-pandemiasta otetaan opiksi.

Meidän on tehtävä muutakin. Siksi haluamme entisinä Euroopan parlamentin jäseninä olla rohkeita, sillä EU:n ei pitäisi tuhlata tätä mahdollisuutta olla kunnianhimoinen.

Tämän vuoksi olemme päättäneet esittää viisi yleistä suuntaviivaa, joita EU:n olisi noudatettava kehittäessään tulevaa politiikkaansa ja tulevia käytäntöjään.

Lisäksi olemme laatineet luettelon kymmenestä konkreettisesta ehdotuksesta, jotka koskevat EU:n kehityssuuntaa, toisin sanoen aloja, joilla on tehtävä aloitteita.

Yleiset ohjeet:

1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa todetaan, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo. Jotta voidaan varmistaa uskottavuus sekä EU:ssa että sen ulkopuolella, edellä määritellyjä unionin perusarvoja ja -periaatteita ei pitäisi jakaa siten, että ne rajoitetaan tiettyihin politiikan aloihin, vaan niitä olisi sen sijaan valtavirtaistettava mahdollisimman paljon uskottavien ja tehokkaiden täytäntöönpanomekanismien avulla kaikkiin EU:n toteuttamiin toimiin.

2. Kansalaisten odotusten täyttämiseksi tarvitaan poliittista tahtoa antaa EU:lle valmiudet toimia sekä sääntöjen (umpikujan välttämiseksi) että resurssien osalta. Tämä on avain unionin menestykseen, joka saavutetaan yhdistämällä kansalaisten painopisteet eri toimivaltaan kuuluvilla aloilla tarvittaviin välineisiin ja keinoihin ja poistamalla siten odotusten ja toteuttamisen sekä kunnianhimoisten julkilausumien ja valtavien tulosten välisen valitettavan kuilun. Sen sijaan, että keskusteltaisiin enemmän tai vähemmän Euroopasta, pääperiaatteena olisi oltava, että EU saa tarvitsemansa resurssit voidakseen toimia kansalaisten odotusten mukaisesti.

3. Olisi hyödynnettävä kaikkia perustamissopimuksissa tällä hetkellä säädetyjä välineitä ja keinoja, mukaan lukien useat tähän mennessä käyttämättömät mahdollisuudet¹, erityisesti perussopimuksen muuttamisen mahdollisuus, jolla olisi aina pyrittävä vahvistamaan toimielinten vastuuvollisuutta ja EU:n demokraattista järjestelmää erityisesti parlamentin roolin ja neuvoston päätöksentekokyvyn osalta, ja siten poistettava kunkin jäsenvaltion mahdollisuus käyttää veto-oikeutta.

4. Kaikkiin EU:n tekemiin aloitteisiin olisi sisällytettävä sen laajat poliittiset tavoitteet sen sijaan, että ne olisivat ristiriidassa keskenään. Toisin sanoen EU:n politiikoissa olisi sovitettava yhteen taloudelliset edut (eli kasvu ja vauraus) ja sosiaalinen suojelu (eli sosiaalinen hyvinvointi ja hyvinvointi), jotka näin ollen muodostavat kilpailukykyisen sosiaalisen markkinatalouden ja ottavat samalla huomioon korkeat ympäristö- ja ilmastonsuojelunormit. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen ovat maailmanlaajuinen haaste, joka edellyttää yhteiskuntiemme uudistamista kokonaisuudessaan, jotta voidaan ottaa käyttöön kestävämpiä ja osallistavampia malleja. EU:lle pitäisi antaa poliittiset, lailliset ja taloudelliset keinot jatkaa tällä alueella johtamista.

5. EU:n demokratiaa olisi vahvistettava kaikilla tasoilla (paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla) toissijaisuusperiaatetta kunnioittaen siten, että yksittäisten kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen osallistuminen on jäseneltyä ja että EU:n päätöksenteon avoimuuteen ja saavutettavuuteen kiinnitetään enemmän huomiota. Tällaisen osallistumisen tarkoituksena ei ole heikentää Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien asemaa eikä vaaliprosessia. Osallistava ja edustuksellinen demokratia olisi päinvastoin tulkittava kahdeksi toisiaan vahvistavaksi periaatteeksi. Euroopan poliittisten puolueiden asemaa olisi vahvistettava erityisesti Euroopan parlamentin vaaleissa.

Konkreettisia ehdotuksia:

1. Meneillään oleva covid-19-pandemia on osoittanut muun muassa, että jäsenvaltioiden välistä solidaarisuutta on lisättävä erityisesti hätätilanteissa. EU:n

¹ Perustamissopimuksen käyttämättömiä artikloja koskevat huomautukset: Euroopan unionin toiminnan parantamisesta hyödyntämällä Lissabonin sopimuksen tarjoamia mahdollisuuksia 16. helmikuuta 2017 annettu Euroopan parlamentin päätöslauselma (EUVL C 252, 18.7.2018): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0049>

tasolla olisi järjestettävä keskinäistä tukea ja lyhytaikaista terveydenhuoltoa koskevia mekanismeja. Tältä osin pysyvämpien ratkaisujen pohjana olisi käytettävä solidaarisuutta, joka ohitti alkuperäisen jäsenvaltioon suuntautuneen vastauksen niin sanotun koronationalismin, ja yhteisiä onnistumisia pandemian torjunnassa. Toisin sanoen kiireellisin kysymys on: Onko EU varautunut paremmin, kun seuraava suuri katastrofi tai kriisi iskee?²

2. Maailmassa, jossa yksittäiset jäsenvaltiot eivät voi kilpailla maailmanlaajuisen, yksipuolisesti toimivan supervallan kanssa, EU:n todellista ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa olisi kehitettävä käyttämällä neuvostossa useammin määräenemmistö päätöksiä (QMV) (esimerkiksi seuraamusten määräämistä varten) ja käyttämällä kaikkia sopimuksen joustovälineitä, mukaan lukien pysyvää rakenteellista yhteistyötä (PESCO) umpikujan välttämiseksi. Yhteistä ja operatiivista puolustusvalmiutta on kehitettävä, jotta EU tai sen jäsenvaltiot voivat reagoida hätä- tai kriisitilanteissa (esim. Kabulin lentokenttä). Näissä olosuhteissa Pohjois-Atlantin liiton (NATO) eurooppalaista pilaria olisi vahvistettava. Tätä kansalaiset odottavat EU:lta. Kyse on vain poliittisesta tahdosta. Siirtyminen kohti QMV-järjestelmää ulkoasioiden alalla muuttaisi jäsenvaltiot veto-oikeuden käyttäjistä rehellisiksi välittäjiksi, joiden pitäisi päästä yhteisymmärrykseen arkaluonteisista ja kriittisistä kysymyksistä.

3. NextGenerationEU:sta saatujen kokemusten perusteella unionin olisi voitava kehittää edelleen omia varojaan ja päättää niistä, kuten millä tahansa muulla hallinnon tasolla. Toisin sanoen EU:n olisi voitava nauttia verotuksellisesta riippumattomuudesta eli kerätä rahaa rahoitusmarkkinoilta laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjoja (lainavalmius), myös elpymis- ja palautumistukivälineen ulkopuolella, ja nostaa sen toimivaltaan liittyviä EU:n laajuisia veroja³. NextGenerationEU:n luomien välineiden

² Ks. muutos, jonka muun muassa Elmar Brok esitti Euroopan tulevaisuutta koskevan valmistelukunnan aikana (2001–2003), siinä ehdotettiin "kansanterveyden merkittävän rajat ylittävän uhan torjunnan" lisäämistä EU:n yhteiseksi toimivallaksi: <http://european-convention.europa.eu/docs/Treaty/pdf/12/global12.pdf> (s. 11). Ks. myös viittaukset kansanterveyteen yhteisenä toimivaltana sosiaalisen Euroopan työryhmän XI loppuraportissa (Bryssel, 3. helmikuuta 2003): <http://european-convention.europa.eu/pdf/reg/en/03/cv00/cv00516-re01.en03.pdf>, kuten "nykyisessä 152 artiklassa [Euroopan yhteisön perustamissopimus (Nizzan sopimus, konsolidoitu toisinto)], olisi laajennettava siten, että unioni saisi lisää toimivaltaa kansanterveyden alalla ja se kattaisi muun muassa vakavan rajat ylittävän uhan, tartuntataudit, bioterrorismin ja WHO:n sopimukset (s. 15).

³ *Jos haluamme, että tästä vallankumouksellisesta paketista tulee todellinen "Hamiltonin hetki", jota Eurooppa kovasti tarvitsee, meidän on pyrittävä säilyttämään vauhti ja etsiä keino, jolla voidaan pidentää lainavalmiutta kriisin jälkeen, ja siirtää asteittain resursseja kansallisten talousarvioiden helpotuksesta EU:n politiikkojen rahoitukseen.* (Alain Lamassoure, 10. marraskuuta 2021).

laajentamisesta olisi keskusteltava monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027 väliarvioinnin yhteydessä. Paluuta tasapainoisiin kansallisiin talousarvioihin voitaisiin täydentää lisäämällä lainanottoa EU:n tasolla kansallisten investointien tekemiseksi. Nämä uudet toimet olisi myös sisällytettävä perustamissopimuksiin. Lisäksi Euroopan parlamentin suorittamaa parlamentaarista valvontaa olisi laajennettava kattamaan menojen lisäksi myös tulot. EU:n kokonaistalousarviossa olisi otettava huomioon sen tavoitteet. Ei voida pyrkiä suuriin politiikkoihin, saati toimia rohkeasti, jos esteenä on liian vähäiset varat.

4. Digitalisaation pitäisi olla osallistavaa, jolloin ketään ei unohdeta, ja suojella EU:n kansalaisia ja jäsenvaltioita. EU:n olisi otettava johtoasema verkkorikollisuuden, erityisesti kolmansista maista lähtöisin olevan, torjunnassa. Disinformaatio ja valeuutisten leviäminen heikentävät järjestelmällisesti arvojamme ja periaatteitamme, ja siksi niitä olisi pidettävä demokratian vastaisena rikoksena. EU:n olisi autettava turvaamaan turvallinen verkkoympäristö kaikille jäsenvaltioille ja kaikilla hallinnon tasoilla.

5. Tarvitaan enemmän eurooppalaista koulutusta ja tiedotusta, etenkin nuorille sukupolville, kehittämällä monikielisiä ja digitaalisesti saatavilla olevia pedagogisia materiaaleja kaikille kansalaisille Euroopan historiasta erityisesti valtioiden rajat ylittävien näkymien⁴ sekä Euroopan yhdentymisen ja EU:n demokraattisen järjestelmän pohjalta.

6. Oikeusvaltioperiaatteen suojelemiseksi on tehtävä enemmän, erityisesti nykyisten jäsenvaltioiden osalta. EU ei voi uskottavasti vaatia ehdokasvaltioiden korkeita normeja ja esimerkillistä käyttäytymistä, puhumattakaan kolmansien maiden puutteista, jos sen omat jäsenvaltiot eivät toimi perusarvojen ja -periaatteidensa mukaisesti. EU:n olisi siksi kehitettävä ja sovellettava täysimääräisesti useita lainvalvontavälineitä kaikissa jäsenvaltioissa.

7. Geopoliittinen epävakaus, maailmanlaajuinen kilpailu luonnonvaroista, EU:n riippuvuus kolmansista maista tuotavasta energiasta ja ilmastonmuutospolitiikkojen vaikutukset korostavat kaikki todellisen energiaunionin tarvetta. Sisämarkkinoiden yhdentymisen esteet olisi poistettava, kansallisia politiikkoja olisi koordinoitava ja energian rooli olisi sisällytettävä EU:n ulkopoliittikkaan, jotta voidaan edistää uusiutuvia

⁴ Ks. esimerkiksi Euroopan historian talo: <https://historia-europa.ep.eu/fi/toiminta-ajatus-ja-visio>

energiälähteitä EU:ssa ja tarjota kohtuuhintaista energiaa ja erittäin turvallisia energialähteitä kaikille EU:n kansalaisille ja yrityksille.

8. Erityisesti parlamentin on valvottava kärkiehdokasjärjestelmää. Järjestelmän tulevaisuus riippuu ennen kaikkea parlamentin halukkuudesta ottaa kantaa Eurooppa-neuvostoa vastaan. *Kärkiehdokasjärjestelmän* vahvistamiseksi harkitaan valtioiden rajat ylittävien listojen – joissa on rajallinen määrä paikkoja, kunhan ne eivät luo ensimmäisen ja toisen luokan Euroopan parlamentin jäseniä – käyttöönottoa. Komission puheenjohtajan nimittämisessä ja valinnassa on ratkaisevan tärkeää, että parlamentin ryhmien jäsenten lukumäärä on yhtä suuri kuin kaikkien Euroopan parlamentin jäsenten. Edustajien läheisyyttä äänestäjiinsä ja sitä, missä määrin kansalaiset samaistuvat Euroopan parlamentin jäseniin, on joka tapauksessa vahvistettava.

9. EU:n lainsäädäntöelimen toisena jaostona neuvoston olisi tehtävä enemmän, jotta sen keskustelut olisivat näkyviä ja avoimia. Tämän jaoston olisi toimittava yhtenä julkisena elimenä, jossa kaikki lopulliset päätökset tehdään. Sen kokousten olisi oltava avoimia kaikille kansalaisille, kuten parlamentissa.

10. Tarvitaan todellista eurooppalaista näkökulmaa Länsi-Balkanin maista⁵. Tämä voidaan toteuttaa vain konkreettisella ja yksityiskohtaisella etenemissuunnitelmalla, jossa on tiukka aikataulu. Tällä tavoin ehdollisuutta voitaisiin vahvistaa molemmilla puolilla: Ehdokasvaltiot tietäisivät, mitä on tehtävä ja milloin, jotta niistä voi tulla EU:n jäseniä, samalla jäsenvaltioita kannustettaisiin noudattamaan sovittuja laajentumisnäkyviä ja vahvistamaan EU:n yhdentymisvalmiuksia erityisesti päätöksentekoprosesseissa.

FMA:n johtokunnan 8. joulukuuta 2021 hyväksymä kirjoitus, jonka ovat laatineet:

Hans-Gert Pöttering, puheenjohtaja

Monica Baldi, varapuheenjohtaja

Jean-Pierre Audy, rahastonhoitaja

Teresa Riera Madurell, sihteeri

⁵ Ks. esimerkiksi Euroopan parlamentin 25. maaliskuuta 2021 julkaisema lehdistötiedote: <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20210322IPR00528/enlargement-reports-meps-fully-support-western-balkans-european-future>

Michael Hindley, jäsen

Brigitte Langenhagen, jäsen

Miguel Angel Martínez Martínez, jäsen

Edward McMillan-Scott, jäsen

Pier Antonio Panzeri, jäsen

Manuel Porto, jäsen

FMA:n mietintäryhmän 7. joulukuuta 2021 hyväksymä ehdotus Euroopan unionin tulevaisuudesta, jonka ovat laatineet:

Hans-Gert Pöttering, Euroopan parlamentin entisten jäsenten yhdistyksen puheenjohtaja ja Euroopan parlamentin entinen puhemies (puheenjohtaja)

Enrique Baron Crespo, Euroopan parlamentin entinen puhemies ja Euroopan parlamentin entisten jäsenten yhdistyksen entinen puheenjohtaja (Espanja, S&D, 1986–2009)

Elmar Brok, Euroopan parlamentin entinen jäsen (Saksa, EPP, 1980–2019)

Pat Cox, Euroopan parlamentin entinen puhemies ja Euroopan parlamentin entisten jäsenten yhdistyksen entinen puheenjohtaja (Irlanti, ALDE, 1989–2004)

Monica Frassoni, Euroopan parlamentin entinen jäsen (Italia, Vihreät, 1999–2009)

Genowefa Grabowska, Euroopan parlamentin entinen jäsen (Puola, SOC, 2004–2009)

Zita Gurmai, Euroopan parlamentin entinen jäsen (Unkari, S&D, 2004–2014)

Alain Lamassoure, Euroopan parlamentin entinen jäsen (Ranska, EPP, 1989-1993/1999–2019).

Richard Corbett, Euroopan parlamentin entinen jäsen (Yhdistynyt kuningaskunta, S&D, 1996–2009/2014–2020) (Observer)

Tiiviissä yhteistyössä professori Steven Van Hecken ja FMA:n pääsihteeri Elisabetta Fonckin kanssa.